

Mátyás Botond Hunor¹

A magyar királyi 1. rohamtüzér osztály törzsütegének tiszti kara

Officers of the Hungarian Royal 1st Assault Artillery Battalion Command Battery

Absztrakt

A rohamtüzérség az első világháború harctéri tapasztalatai alapján született meg. A fiatal csapatnem a második világháború során bizonyította szükségességét a gyalogság harcának támogatása terén. a Magyar Királyi Honvédségben 1942 tavaszán kezdődött el az új csapatnem megszervezése, amelyet korszerű magyar és német gyártmányú rohamtarackokkal szereltek fel. Elsőként jött létre Barankay József százados vezetésével az 1. rohamtüzér osztály. Az osztály 1944 áprilisa és 1945 februárja között vett részt a szovjetek elleni műveletekben, és ezalatt komoly hírnévre tett szert. Jelen munka az osztálytörzs tisztjeinek életútját hivatott bemutatni.

Kulcsszavak: rohamtüzérség, második világháború, hadtörténet, életrajz

Abstract

Assault artillery was born due to World War I battle ground experiences. The young branch proved its necessity during World War II in supporting infantry combat. Organising of the new branch began in the spring of 1942 in the Hungarian Royal Defence Forces, and the troops were equipped with modern Hungarian and German assault guns. The first assault artillery battalion was the first to be established under the command of Captain József Barankay. This battalion participated in fights against the Soviets between April 1944 and February 1945, gaining considerable renown during this period. This article aims to present the life stories of the officers of the battalion.

Keywords: assault artillery, World War II, war history, biography

¹ Doktori hallgató, Nemzeti Közszerológiai Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, e-mail: matyas.botond@gmail.com

Bevezetés

„A Rotü szellem szerint mi nem végezhetünk félmunkát. Egész életünk rendkívüli körülmények közt zajlott le, és mi néhányan emberileg elkerültük önmagunk megbecsztelenítését. Az elmúlt évtizedek igazolják, hogy emberségünket fogadjuk el alapigazságnak.”²

Az első világháború tapasztalatai alapján minden európai hatalom katonai gondolkodásában kialakult a vélemény, hogy a tábori tüzérség már nem tudja tökéletesen támogatni a gyalogság rohamát. a fogatolt és vontatott tábori tüzérség a harci helyzet folyamatos változása, az összeköttetés hiányossága és a tüzvezetéshez szükséges idő elégtelensége miatt nem tudott időben, megfelelő tüzet vezetni. Ebből kifolyólag merült fel a kísérőtüzérség kialakításának gondolata, amely közvetlen tüzvezetéssel képes támogatni az előretörő vagy védelemben harcoló csapatokat. Szinte hasonló módon képzeltek el a probléma megoldását a különböző országok haderejének katonai gondolkodói. Az első világháborús somme-i brit páncélos egység korábbi parancsnoka, John F. C. Fuller elképzelése nyomán a britek az 1920-as években hadgyakorlatok során kísérleteztek a kísérőtüzérség rendszeresítésével.³ Az amerikai Liddell Hart a brit *Army Quarterly* folyóiratban írt a hadsereg gépesítéséről mint a modern haderő alapjáról. Ennek egyik legfontosabb állomásaként tekintette a tüzérség gépesítését.⁴ a német Erich von Manstein ezredes 1935-ben levelet írt Ludwig Beck tábornoknak, a német vezérkar akkori főnökének, és javasolta önjáró tüzérség felállítását, amely a harcoktól eltérően nem önálló harcfelelőre vethető be, hanem a gyalogság közvetlen tüztámogatására szolgál.⁵ a szovjet stratégaseni, Mihail Nyikolajevics Tuhacsevszkij a „mély hadművelet” elméletének kifejtésekor fontos szerepet szánt az úgynevezett tüzérségi harcoknak, amely páncélozottsága folytán nehezen sebezhető, de motorizáltsága miatt lépést tud tartani a támadó csapatokkal, és tüzerejével támogatja azok harcát.⁶ Szintén ebbe a csoportba tartozik az a Billnitzer Ernő, aki 1943-tól a magyar rohamtüzér alakulatok főparancsnoka lett.⁷

A mobilizált tüzérség,⁸ vagy ahogy később elnevezték, a rohamtüzérség rendeltetése a gyalogság rohamának hathatós és folyamatos tüztámogatása, a kísérőtüzérség feladatkörének betöltése volt. a tábori tüzérségi felügyelő által a rohamtüzérség felállítása kapcsán a *tábori tüzérség „Emlékeztető” című löiskolai segédlet* kiegészítésére kiadott anyagban a rohamtüzérség a folyó háború tapasztalatai alapján szervezett új, alkalmi tüzér csapatnem. Mivel a támadás sikerének titka még roham alatt sem a lökő erő, hanem a körülményekhez alkalmazkodni tudó, rugalmas, mozgékony, pontos és hatalmas tüzerő,

² Garád Róbert hadnagy levele Wácsek Fedor főhadnagynak, lásd Hadtörténelmi Levéltár (HL) Rohamtüzér gyűjtemény, 1. rohamtüzér osztály 3. üteg anyaga.

³ FULLER 1923: 160–167.

⁴ HART 1924: 41.

⁵ Erich Manstein 1936. június 8-án keltezett levele Ludwig Beck tábornoknak, a német vezérkar akkori főnökének, lásd ANDERSON 2016: 11–16.

⁶ ÖLVEDI 1969: 22.

⁷ BILLNITZER 1934; BILLNITZER 1938; BUSZEK [é. n.]: 2.

⁸ Az 1920-as évek katonai terminológiájában használt kifejezés. Később, a 30-as években a mobilizált tüzérségen fogatolt vagy emberi erővel mozgatott tüzérségi eszközt, a mechanizált tüzérségen robbanómotor által hajtott, önjáró tüzérséget értettek.

amelyet általában a nehéz gyalogsági tűzfegyverek fejtenek ki, a tábori tüzérség tüze nem elégséges. a tábori tüzérség és a gyalogsági nehézfegyverek tüztét felfokozza a döntő helyen bevetett rohamtüzérség.⁹

A kassai VIII. hadtest parancsnoksága javaslatot dolgozott ki 1941. február 25-én, hogy a Wehrmacht által alkalmazott mintára lánctalpas harckocsialvázra épített löveget kellene rendszeresíteni a gyalogság harcának támogatására.¹⁰

Ezt követően a Honvédelmi Minisztérium 3/b. osztálya vetette fel a gondolatot 1942 júliusában, hogy a honvédséget önjáró tüzérséggel kellene felszerelni, amely tudja követni akár a harckocsik lendületes támadását is, valamint tervezetten 105 milliméteres lövegével hatékony tűztámogatást is tud biztosítani.¹¹ Ezzel kezdődött meg a magyar rohamtüzérség felállításának története.

A szervezéssel és kiképzéssel Barankay József századost bízta meg a Honvéd Vezérkar főnöke. Munkájának köszönhetően 1943. augusztus 1-jén megalakult a magyar királyi 1. rohamtüzér osztály. Ez az osztály lett a minta a később felállított rohamtüzér osztályok számára.

A rohamtüzér osztály négy ütegből állt, három rohamütegből és a törzsütegből. a törzsüteghez tartozott a parancsnokság, a felderítőtiszt, összekötőtiszt, gazdasági hivatal, egészségügyi raj, rádiós szakasz, árkászszakasz, ütközetvonat és egy műhelyszakasz.¹² a rohamütegek egyenként három rohamszakaszból, műhelyszakaszból és szállító szakaszból álltak. a műhelyek a járművek, a híradó- és fegyverzeti anyag kis- és középjavítását látták el. a szállító szakaszok feladata nehéz vontatóikkal és mélyrakodóikkal a menetképtelen rohamlövegek vontatása volt.¹³

Osztályparancsnokok

Vitéz barankai Barankay József százados (beceneve: Döce)

1. ábra: Barankay József Magyar Tiszti Arany Vitézségi érme
Forrás: Hadtörténeti Múzeum

⁹ M. kir. honvéd tábori tüzérségi felügyelő 722.szám/eln.-1943. Melléklet. a rohamtüzérség. 1.

¹⁰ BONHARDT 2015: 3.

¹¹ M. kir. honvéd vezérkar főnöke 3825.eln.1.vkf-1942. I. HL Rohamtüzér gyűjtemény.

¹² FABINYI [é. n.]: 123.

¹³ M. kir. honvéd tábori tüzérségi felügyelő 722.szám/eln.-1943. Melléklet. a rohamtüzérség. 7.

1909. október 2-án született Újvidéken barankai Demjanovits József néven. Budapesten érettségizett 1928-ban, majd a 2. honvéd tűzérosztálynál végzett karpaszományos tanfolyamot. a Ludovika Akadémián végzett tábori tűzérként, 1932-ben avatták hadnaggyá, majd a nyíregyházi 2. lovas tűzérosztály ütegparancsnoka lett. 1936. május 1-jétől főhadnagy, 1937-től a Ludovika Akadémia osztálytisztje és tűzér oktatója. 1941. május 1-jén léptették elő századossá. 1942-ben az 5. honvéd gépkocsizó tűzérosztály segédtisztjeként került ki műveleti területre, a doni hídfőcsatákban már osztályának parancsnoka.

„1942 őszén a megbetegedett oszt. pk. helyére nevezték ki. Ekkor a suscsei [helyesen: scsucsei – a szerző] hídfő visszafoglalásánál az elakadt gyalogos támadásnak az élére állt. Közben az első vonalban bal felső karján súlyosan megsebesült. Helyén maradt, de a nagy vérvesztés miatt elájult.”¹⁴

Bátorságáért kiérdemelte a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjét hadiszalagon a kardokkal. Sebesülése miatt hazaszállították, majd felépülését követően – a harctéren bizonyított bátorsága és a kockázatos helyzetekben mutatott teljesítménye okán – rábízta a rohamtűzéség megszervezését. Az 1943. augusztus 1-jén felállított magyar királyi 1. rohamtűzér osztály parancsnoka lett.

„Az összetartozás és egymást cserben nem hagyásának szelleme ezekben a névtelen hónapokban született meg. a legénység azt látta, hogy este az osztályparancsnok úr, Barankay szds, az ütegparancsnokok, a tisztek éppen olyan olajosak, piszkosak és holt fáradtan zuhannak az ágyba, mint ők! Ragaszkodásukat és szeretetüket a bajtársias, közvetlen, szigorú, de mindig igazságos bánásmód alakította ki. Nehéz iskolán mentek keresztül az újoncok, az bizonyos, de azt tapasztalták, hogy mindig jól járt az, aki becsülettel, egyenesen, kötelességteljesítő bátorsággal viselkedett.”¹⁵

Az 1. magyar királyi rohamtűzér osztály parancsnokaként vonult el osztályával a harctérre. 1944. május 20-án megsebesült, és a sztaniszlai kórházba került. 1944. július 13-án Ottynia térségében tűzéségi figyelőjében bombatalálat következtében hősi halált halt. a halálát megelőző napokban tanúsított bátor és hősi parancsnoki magatartása miatt ötödikként kapta meg a Magyar Tiszti Arany Vitézségi Érmét.¹⁶

A *Honvédségi Közlöny* 1944. augusztus 16-i számában az alábbi szöveggel jelent meg az elismerés:

„A Kormányzó Úr Ő Főméltósága Budapesten, 1944. évi augusztus hó 3. napján kelt legfelsőbb elhatározásával, a Szovjet elleni hadműveletek alkalmából, adományozni méltóztatott:
a Magyar Tiszti Arany Vitézségi Érmét:

¹⁴ BUSZEK [é. n.]: 11.1.

¹⁵ BUSZEK [é. n.]: 11.1.

¹⁶ ILLÉSFALVI–KOVÁCS–MARUZZS 2011: 53–59; RADA 2001: 563–564. Lásd: <https://hadisir.militaria.hu/hadisir-nyilvantarto>, Barankay József vesztéségi kartonja.

a hősi halált halt vitéz Barankay József századosnak, mint a m. kir. honvédség 5-ik tagjának, az 1944. évi július hó 7-10-i Peczenicyn-i elhárító harc során az ellenség előtt tanúsított kimagaslóan vitéz és önfeláldozó magatartása elismeréséül, amikor is mint rohamtüzérosztály parancsnok, a saját és az ellenséges arcvonal között elakadt és igen erős ellenséges aknavető- és géppisztolytűz alatt tartott egyik rohamlővegét, pár önként jelentkező tisztjével és emberével VII. 9-10-én, megismételt vállalkozás keretében kimentette s így a már elveszettnek hitt értékes rohamlőveg rövidesen újra bevezethető lett. Rettenthetetlen bátorsággal végrehajtott vállalkozásával példát adott minden magyar tüzérnek, hogy a lővegét esküjéhez híven, élete és vére kockáztatásával se hagyja az ellenség kezére jutni.”¹⁷

A rendkívül magas kitüntetést a Billnitzer Ernő vezérőrnagy által vezetett küldöttség adta át Bácsalmáson, a hősi halottak emlékművénél Barankay százados édesanyjának.

„Sokoldalú tehetség volt. Gyors felfogásával fél szavakból is értett, színesen és érthetően adott elő. Soha senkit nem sértett, vagy bántott meg, de magáról gyakran cinikusan beszélt. Magánéletéről soha nem beszélt, csak halála után értesültünk arról, hogy özvegy édesanyját támogatta. Nem cigarettázott, nem ivott, káros szenvedélye nem volt. Szerényen élt, szolidan öltözködött, csak a hivatásának élt. Szolgálaton kívül vidám, kedves jó barát volt. a fiatal tüzértisztek példaképüknek tekintették, szinte rajongtak érte. Így a legkiválóbb tiszteket tudta kiválogatni rohamtüzérséghez.”¹⁸

Az 1. rohamtüzér osztály személyi állományának kérésére az osztály 1944. december 4-től felvette egykori parancsnoka nevét, mint magyar királyi 1. Barankay József rohamtüzér osztály.¹⁹

Doóry (Hartmann) Nándor őrnagy

1906. május 14-én született Pécsarányoson. Kaposváron szerzett gimnáziumi érettségit. 1925-ben felvételt nyert a Ludovika Akadémiára. 1929-ben avatták hadnaggyá a tábortüzérséghez, és Tolnára került beosztásba a 4. tábori tüzérosztályhoz. 1931-ben tüzértiszti lovaglótanfolyamot végzett Sopronban, 1932-ben pedig tüzérmérő tanfolyamot Hajmáskéren. 1936. június 10-én feleségül vette Doóry Andreát, majd 1937. március 26-án felvette felesége vezetéknévét. 1937. április 25-én vitézzé avatták. 1939. február 1-jén áthelyezték a Budapesten állomásozó 3. tábori tüzérosztályhoz ütegparancsnoknak. 1941-ben született meg Andrea nevű kislánya. 1941. október 1-jén az 1. gépvontatású közepes tarackos üteg állományába került elsőtiszként. 1943-ban hathetes német tábori tüzér átképzésen vett részt, ahol találkozott Barankay századosal, és jelentkezett a rohamtüzérséghez. 1943. december 13-án helyezték a rohamtüzér kiképző kerethez, majd a második rohamtüzér tisztí tanfolyamot követően a szigetvári 10. rohamtüzér osztályhoz kapott osztályparancsnoki beosztást. 1944. július 1-jén előléptették

¹⁷ Rendelet száma: 61.001/eln. 8/e. – 1944. évi augusztus hó 12-én I. HL Rohamtüzér gyűjtemény.

¹⁸ CSANÁDY [é. n.]: 1/1. 1.

¹⁹ Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattár (HM HIM KI) Barankay József személyi anyaga.

őrnaggyá. Barankay százados hősi halálát követően kinevezték az 1. rohamtüzér osztály parancsnokának. Az osztályt ideiglenesen vezető Guthy Béla főhadnagytól 1944. július 21-én átvette a parancsnokságot, azonban kellő tapasztalat és tájékozottság hiányában a visszavonulás során visszaadta azt Guthy főhadnagynak. Guthy Béla július 26-i súlyos sebesülését követően újra ő lett az osztály parancsnoka, viszont a kaotikus viszonyok és a 3. üteg elszakadása miatt idegösszeomlást kapott.

„Dolinára érkezve egy vezérkari századosnál jelentkeztem. [...] Dóry [sic!] őrgy. úr nem tudom innen hováűnt [sic!]. Pár nappal később mikor találkoztunk Felsőveresmarton, akkor jöttem rá, hogy mikor találkoztunk a folyópartján, már teljesen ki volt készülve, mert megkérdezte tőlem, hogy Roznatov után hová tűntem [sic!]? Mögöttem űlt a lövegben a rádiós helyén.”²⁰

Ekkor Sándor Dénes főhadnagy vette át az osztály vezetését, Doóry őrnagyot pedig a hátországba szállították. 1944. október 30-án átvette tőle az osztályparancsnokságot Wácsek Fedor főhadnagy, Doóry őrnagy pedig a Rohamtüzér Kiképző Tábor parancsnokhelyettese lett, Billnitzer vezérőrnagy távollétében ő vezette a kiképzőtábort. 1944. december 19-én parancs szerint a tábor állományával Németországba vonult vissza. 1945. május 6-án esett amerikai hadifogságba, ahonnan 1946. május 27-én térhetett haza.

1946. október 25-én B-listázták és létszám felettiként elbocsátották a hivatásos szolgálatból. Beiratkozott a Műegyetemre, ahol rádió- és elektroműszerész diplomát szerzett, és Budapesten dolgozott elektroműszerészként. 1952-ben kitlepítettként lefokozták honvéddé.

Kitűntetései:

Felvidéki Emlékérem

Erdélyi Emlékérem

Koronás Bronzérem, hadiszalagon a kardokkal

Kormányzói Dicsérő Elismerést, hadiszalagon a kardokkal²¹

Dunaszentgyörgyi Wácsek Fedor (később: Csanády György) főhadnagy

1919. február 26-án született Budapesten. Nagy múltú katonacsaládból származott, dédapái a '48-as szabadságharcban harcoltak, nagyapái tábornokok voltak az első világháborúban, apja pedig Wácsek Ferenc huszár alezredes volt, Szentes városparancsnoka. a községi, majd a pécsi katonai reáliskolákban tanult, és reálgimnáziumi érettségi vizsgát tett. 1936-ban felvételt nyert a Ludovika Akadémiára. Csapatszolgálatát Győrben teljesítette a 2. tábori tüzérosztálynál. 1939. augusztus 20-án avatták hadnaggyá tábori tüzérként, és a szegedi 14. tábori tüzérosztálynál kapta meg első tisztí beosztását. 1942. április 1-jén előléptették főhadnaggyá, és áthelyezték a munkácsi 24. tábori tüzérosztályhoz segédtisztí beosztásba. 1942. május 6-ától ütegparancsnokként harcolt a doni harcokban. 1943 februárjában Németországba vezényelték tüzértanfolyamra, majd hazaérkezése után jelentkezett a megalkuló rohamtüzérséghez, és részt vett annak megszervezésében. a felállított 1. rohamtüzér osztály 3. ütegének parancsnoka lett. 1944. április 15-én az osztályt a keleti arcvonalra

²⁰ Patay Gyula emlékirata I. HL Rohamtüzér gyűjtemény.

²¹ HM HIM KI Doóry Nándor személyi anyaga.

vezényelték. A hadműveleti területre kiérkezett üteg 1944. április 25-én esett át a tűzkeresztségen. Wácsek főhadnagy a támadásra kijelölt terület bejárása közben aknaszilánktól a combján megsérült. a magyar védőállások ellen meginduló szovjet harckocsik közül ezen a napon kettőt kilőttek, a többi visszavonult. 1944. április 28-án Nadvorna térségében kellett egy készülő szovjet támadást elhárítani. a ködben felbukkanó harckocsikról nem tudták eldönteni, hogy szovjet vagy német páncélosok-e, így az ütegarancsnok a rohamlövegből kiemelkedve igyekezett megállapítani, amikor fejlövéstől súlyosan megsebesült.

„A következő pillanatban, egy a közelben fekvő maradt nehézpuskából egy találat ért. a lövedék a jobb halántékom fölött széttörve a bukósisakomat a fejemet érte. a meleg vér ömlését éreztem az arcomon, visszazuhanám a rohamlövegbe. Tudatküszöbömet átlépte, hogy súlyosan megsebesültem. Irány hátra!”²²

Wácsek főhadnagyot repülőn szállították Budapestre, felépülését követően, 1944. szeptemberétől az 1. rohamtüzér osztály pótkeretének parancsnoka, majd október 28-án átvette az 1. rohamtüzér osztály parancsnoki beosztását. 1944. november 20-án Maglód térségében szemrevételezés közben aknatalálat érte motorkerékpárját, súlyosan megsebesült. a budapesti 1. számú sebészeti klinikán jobb lábát amputálták, majd december 11-én a soproni 205. számú katonai kórházba szállították. 1945. január 1-jén a 108. számú kórházvonattal Németországba szállították, és a sonneburgi katonai kórházban esett brit hadifogságba 1945. április 11-én. 1946. december 18-án szabadult a hadifogságból, és 1947. januárjában tért haza. 1947. május 16-án lezajlott tárgyaláson elítélték mint az 1. rohamtüzér osztály egykori parancsnokát, mivel az elit alakulatnak számító osztály a vád szerint a nyilas uralom fenntartását segítette. 1947. december 9-én nevét Csanád Györgyre változtatta. Felvételt nyert a Közgazdasági Egyetemre, de innen 1950-ben eltanácsolták tisztí múltja miatt. 1948. január 1-jén hősi halált halt rohamtüzértsízt bajtársának, Kőszeghy Barnabás főhadnagynak özvegyét vette feleségül, Illgen Kornélia Veronika Etelka Emma Irén Máriát, akivel öt gyermekük született. Üzemmérnökként helyezkedett el a Kohó- és Gépipari Tervező Irodánál, majd a Budapesti Mezőgazdasági Gépgyárban. Ő szervezte meg a Rohamtüzérek Bajtársi Körét. a honvédelmi miniszter 366/1993. számú parancsa alapján rehabilitálták és előléptették őrnaggyá. Németországban hunyt el 1994. március 27-én.²³

„Wacsek Fedor /Csanád György/ fhdgy. volt a vicccsináló. a tisztíetkezdeben – az ezredes úr és Barankay szds. úr távoztával – kezdődött a vigalom. Kicsi a rakás, derékszíjak elcserelése, sapkák összekötözése stb. mind az ő ötlete volt.”²⁴

Kitüntetései:

Kormányzói Dicsérő Elismerés, hadiszalagon a kardokkal
Magyar Érdemrend Tisztikeresztje, hadiszalagon a kardokkal
Magyar Érdemrend Lovagkeresztje, hadiszalagon a kardokkal
I. osztályú Tűzkereszt²⁵

²² CSANÁDY [é. n.]: 1/1. 1.

²³ Billnitzer 2017: 191; HL V. fondőcsoport Wácsek Fedor személyi lapja.

²⁴ Molnár József emlékirata I. HL Rohamtüzér gyűjtemény.

²⁵ HM HIM KI Csanád György személyi anyaga.

Sándor (Skala) Dénes főhadnagy (beceneve: Dini)

2. ábra: Sándor Dénes főhadnagy

Forrás: HM Központi Irattár, Sándor Dénes személyi anyaggyűjtője

1914. december 7-én született Trencsénben. 1933-ban tett reál gimnáziumi érettségét, majd felvették a Kereskedelmi Akadémiára, ahol kereskedelmi oklevelet szerzett. 1936-ban felvételt nyert a Ludovika Akadémiára, ahol 1939. augusztus 20-án avatták hadnaggyá. a győri 5. tábori tüzérosztályhoz került alantos tisztként. 1939 novemberében a győri 2. utászszázlójánál végzett gáztishti tanfolyamot. 1940. januártól márciusig a budapesti 1. híradó ezrednél végzett csapat híradótishti tanfolyamot. 1941-től 1943. szeptember 30-ig az 5. tábori tüzérosztálynál volt segédtiszt. 1942. november 1-jén előléptették főhadnaggyá.

1943. október 1-jén áthelyezték az 1. rohamtüzér osztály állományába. 1944. április 12-ig a pótkeret parancsnoka, majd az osztály mozgósításakor az 1. üteg parancsnoka lett. Mivel ütegének rohamlövegekkel való ellátása nem fejeződött be, Barankay százados parancsára ütegével a teljes feltöltésig Hajmáskéren maradt. 1944 májusában a hajmáskéri gyakorlótéren nagyszabású bemutatót rendeztek a rohamtüzérség harctéri alkalmazásáról, ezen a Sándor főhadnagy vezette 1. üteg vett részt. a bemutatót Horthy Miklós kormányzó és a honvédség vezetése is megtekintette. 1944. június elején állt rendelkezésre az üteg mind a 10 rohamtarackja, és június 16-án érkeztek meg a művelési területre.

„[...] körülbelül éjfél tájban érkezett vissza az üteg kilenc megmaradt lövege, illetve abból csak hat, mert Sándor Dénes lövege aknára futott. Ekkor sérült meg Sándor Dénes a lupejkai erdőben 1944. július 13-án éjfél körül.”²⁶

1944. július végén átvette az osztály parancsnoki beosztását Doóry őrnagy idegösszeomlása miatt.

1944. november 20-án, Wácsek Fedor főhadnagy osztályparancsnok sebesülését követően újra átvette a parancsnoki beosztást, és egészen a fegyverletételig irányította az osztályt.

²⁶ Csengery-Papp Zsigmond hadapród őrmester visszaemlékezése. A. Palásthy gyűjtemény I. HL Rohamtüzér gyűjtemény.

1945. január 30-án szovjet hadifogságba esett. Az uzmányi hadifogolytáborból 1946. március 29-én Voronyezsbe, majd Georgievskbe szállították át. 1947. július 7-én tért haza a hadifogságból. 1947. október 18-án elbocsátották a honvédségtől. 1947–48-ban a Magyar Vagon- és Gépgyárban dolgozott villamos tekerceselőként.

1947. szeptember 7-én házasságot kötött Marton Eleonórával, két gyermekük született, Előd és Nóra. 1949-ben villanyszerelő segédi vizsgát tett, majd Győrben helyezkedett el villanyszerelőként. 1954. április 21-től a budapesti Betonépítő Vállalatnál volt villanyszerelő technikus, majd építésvezető. 1958. március 7-én a honvédelmi miniszter parancsa alapján megfosztották tisztí rendfokozatától és lefokozták honvéddé.

A honvédelmi miniszter 69/1992. számú parancsa alapján rehabilitálta és előléptette őrnaggyá. 2004. április 24-én hunyt el Budapesten.

Kitüntetései:

Felvidéki Emlékérem

Erdélyi Emlékérem

Vezérkarfőnöki Dicsérő Elismerés

I. osztályú Tűzkereszt egy sebesülési pánttal²⁷

Segédtiszt

Vitéz nemes Vértess László főhadnagy

1922. január 11-én született Budapesten, apja vitéz Vértess Károly nyugalmazott százados. a pécsi katonai reáliskolában érettségizett, majd ezt követően jelentkezett a Ludovika Akadémiára, ahol 1942. június 18-án avatták hadnaggyá. a komáromi 6. tábori tűzérosztálynál szolgált, majd 1943. június 3-ig a tábori tűzér központi lőiskolán volt segédtanár és ütegparancsnok. 1943. szeptember 30-ig a hajmáskéri 1. tábori tűzérosztálynál volt üteg alantass tiszt, majd a rohamtűzér tisztí tanfolyam elvégzését követően – 1943. október 1-jétől – az 1. rohamtűzér osztály parancsnokának segédtisztje.²⁸ Részt vett a Kárpátok előterében, Staniszlau térségében vívott harcokban.

„Vitéz Vértess László hdgy, mint az 1. rohamtűzér osztály segédtisztje önként vállalkozott arra és kérte, hogy a már több alkalommal súlyos harcokban részt vett felderítőtisztet leváltva, tekintettel a bizonytalan gyalogsági helyzetre és korlátolt figyelési viszonyokra, mint felderítő tiszt saját gyalogságukkal szárnyának első vonalában támadjon előre. Ezen feladatát igen erős ellenséges gyalogsági, aknavető, tűzérsségi, páncéltörő és Sztálin-orgona tűzben hajtotta végre, értékes célfelderítésével és tűzmegfigyelésével osztályparancsnokának munkáját igen megkönnyítette. Felderítő járőréből felderítő tisztessé hősi halált halt, mindkét rádiósa súlyosan megsebesült.”²⁹

²⁷ HM HIM KI Sándor Dénes személyi anyaga.

²⁸ HL V. fondfőcsoport Vértess László személyi lapja.

²⁹ 307./1.rotü.oszt.pk.44.V.22.számú harctudósítás I. HL Rohamtűzér gyűjtemény.

A Kárpátok vonaláig való visszavonulás során

„[...] feladatomban ez időben az volt, hogy az osztály ellátó részlegeit mozgatva, azokat a harcok előrehaladásának megfelelően irányítsam mindig biztonságos helyre, annyira hátra, hogy ellenséges behatáson kívül legyenek, de a harcoló egységek támogatását is végezni tudják.”³⁰

„Átmentünk Ecserre. Vértessy L. hdgy-al itt találkoztunk, aki lánykérőbe készülven, indulás előtt szerzett egy zsák burgonyát, s virág helyett azt vitte magával.”³¹

1944. november 1-jén előléptették főhadnaggyá. 1944. december 31-től – Kulifay András főhadnagy hősi halálát követően – a 2. üteg parancsnoki teendőit látta el. 1945. január 30-án Budán esett szovjet hadifogságba, ahonnan 1947. szeptember 30-án térhetett haza. 1948. január 2-án feleségül vette Bán Lenkét, és még ebben az évben megszületett László nevű fiuk, majd 1950-ben Leila leányuk. 1948. január 26-án végelbánás alá vonták és elbocsátották a honvédség kötelékéből. Ekkor belépett a Vegyipari Dolgozók Szakszervezetébe, majd 1955-ben a Vas- és Fémipari Dolgozók Szakszervezetébe. Először gépkocsivezetőként, majd könyvelőként dolgozott különböző vállalatoknál. 1951–52-ben mérlegképes könyvelő képesítést szerzett. a forradalmi események alatt aktív szerepet vállalt a munkástanácsban, ezért szerepe miatt 1958-ban megfosztották rendfokozatától és internálták.

Kitüntetései:

Kormányzói Dicsérő Elismerés, hadiszalagon a kardokkal

Vaskereszt II. fokozata

I. osztályú Tűzkereszt³²

Törzsüteg parancsnokok

Becsey Gábor hadnagy (főhadnagy)

1920. augusztus 25-én született Békéscsabán Dr. Becsey Oszkár orvos és Géczy Andrea fiaként. 1939. február 1-jén behívták sorkatonai szolgálatra Budapesten az 1. gépvontatású közepes tarackos üteghez, ahol karpaszományos honvédként gépkocsitisztként szolgált. Tisztes, majd tartalékos tiszt iskolát végzett. Részt vett hadapród őrmesterként az erdélyi bevonulásban. 1940-ben felvételt nyert a Ludovika Akadémiára, ahol 1942. december 6-án avatták tábori tűzér hadnaggyá 1941. november 1-jei ranggal. a kassai 2. gépkocsizó könnyű tűzérosztállyal került beosztásba mint gépjárműanyag-gondozó. 1943-ban került a rohamtűzérséghez, miután találkozott Barankay József századossal Németországban. Az 1. rohamtűzér osztály gépkocsitisztje, majd a harctérre való elvonuláskor a törzsüteg parancsnoka lett. 1944. január 1-jén

³⁰ HM HIM KI Vértessy László személyi anyaga.

³¹ Molnár József emlékirata I. HL Rohamtűzér gyűjtemény.

³² HM HIM KI Vértessy László személyi anyaga.

előléptették főhadnaggyá. 1944. május 20-án Peczenyczin térségében tüdőcsúcslövést szenvedett, átadták a 25. egészségügyi oszlopnak, és repülőgépen Stryjbe szállították.³³

3. ábra: Becsey Gábor főhadnagy

Forrás: HM Központi Irattár, Becsey Gábor személyi anyaggyűjtője

„A rohamlövegek az erdő túlsó szegélyét elérve rövidebb időre megálltak, hogy a gyalogságnak időt adjanak az erdő ellenségtől való megtisztítására. Ezen idő alatt az orosz aknavető és tüzérségi tűz is közelebb került úgy, hogy az erdőből kilépve a támadó hullámon erős aknavető, tüzérségi, páncéltörő és Sztálin-orgona tűz feküdt, amelyben a gyalogság a rohamlövegektől vonalban célfelderítést végző Becsey fhdgy. gyalogsági lövedéktől tüdőlövéssel megsebesült, hátraszállítása után követőleg néhány perccel az osztályparancsnok is, aknaszilánktól feje jobb szélén és bal felkarján megsebesült.”³⁴

1945. január 31-én szovjet hadifogságba esett, és a voronyezsi hadifogolytáborban raboskodott, ahonnan 1947. szeptember 21-én tért haza. Hazatérte után a 3. Honvéd Kerületi Igazoló Bizottság igazolta (1056/1947). Ezt követően Békéscsabán dolgozott traktorvezetőként 1948 júliusáig, majd a Budapesti Egyesült Középítkezési Vállalatnál anyagbeszerzőként.

1948-ban megnősült. 1950-ben beiratkozott a Műegyetemre, és 1954-ben mérnöki diplomát szerzett. 1954-től mérnökként helyezkedett el Budapesten a Fővárosi Vízműveknél, végül nyugdíjba vonulásáig a Fővárosi Tanács Közmű Igazgatóságnál dolgozott főmérnökként. Az 1958. március 28-án kelt 0269. számú HM rendelet, mint ludovikás tisztet, honvéddé fokozta le.

Kitüntetései:

Erdélyi Bevonulási Érem

I. osztályú Tüzkereszt egy sebesülési pánttal³⁵

³³ Becsey Gábor főhadnagy sebesülési karterja I. HL Központi Irattár; HL Rohamtüzér gyűjtemény anyagai.

³⁴ 307./1.rotű.oszt.pk.44.V.22.számú harctudósítás. I. HL Rohamtüzér gyűjtemény.

³⁵ HM HIM KI Becsey Gábor személyi anyaga.

Guthy (Oszvald) Béla főhadnagy (beceneve: Jockó)

4. ábra: Guthy Béla főhadnagy (a képen őrnagy)

Forrás: HM Központi Irattár, Guthy Béla személyi anyaggyűjtője

1916. szeptember 29-én született Ungváron. Apja dr. Oszvald Károly járásbíró volt. A trianoni békediktátum megkötését követően Pestszentlőrincre költöztek, itt végezte az elemi iskolát. 1927-től a kőszegi Hunyadi Mátyás Reáliskolai Nevelőintézetben tanult, 1930-tól pedig a soproni Rákóczi Ferenc Reáliskolai Nevelőintézetbe járt, ahol érettségi vizsgát tett 1936-ban. 1933-ban változtatott nevet, és édesanyja után felvette a Guthy vezetéknévét. 1936. október 1-jén vonult be Debrecenbe a 6. tábori tüzérosztályhoz sorkatonai szolgálatra karpaszományosként, 1937. október 1-jén kezdte meg tanulmányait a Ludovika Akadémián. Részt vett a felvidéki bevonulásban. 1939-ben avatták hadnaggyá, majd a 24. tábori tüzérosztályhoz került Ungvárra. 1940. március 1. és 1943. október 1. között a 33. határvadász zászlóalj állományában szolgált Szokolyon, illetve az erdélyi bevonulást követően Besztercén. 1942. április 1-jén előléptették főhadnaggyá. Beiskolázták a Központi Híradó Iskolába híradótiszti tanfolyamra. Itt találkozott egykori ludovikás tanárával, Barankay századossal, akinek javaslatára a rohamtüzér kiképző kerethez került híradótiszti beosztásba. a rohamtüzér-kiképzéseken híradást oktatott. 1943. október 1-jén, az 1. rohamtüzér osztály felállításakor híradótiszt lett, majd 1944. április 1-jétől a törzsüteg ütegparancsnoka. Barankay százados hősi halála után, július 13-án átvette az osztály parancsnokságát, de 1944. július 26-án aknasérülés következtében megsebesült, és kórházba szállították Husztra. Később átszállították Kassára, majd Budapestre. 1944. november 7-től osztályparancsnok-helyettes, majd Wácsek főhadnagy sebesülése után, november 19-től osztályparancsnok három nappal később bekövetkezett sebesüléséig, november 22-ig. Budapestről Sopronba szállították a tisztí kórházba, majd a szovjet csapatok közeledése miatt december 26-án Németországba vitték. 1945. április 12-én amerikai hadifogságba esett a sonnebergi, 204. számú katonai kórházban. Hadifogságát a Bad Salzschlirf-i magyar hadifogolykórházban töltötte. 1946. január 18-án bocsátották haza, kórházvonaton február 5-én ért Budapestre.

Létszámcsökkentés okán 1946. augusztus 31-én elbocsátották a honvédségtől, azonban fellebbezésének a honvédelmi miniszter helyt adott, és 1947. augusztus 19-én megsemmisítette az elbocsátó határozatot. Az 1. kerületparancsnokság segédhivatalában kapott beosztást, közben a Műegyetemen hallgatott mérnöki tanulmányokat. 1949 és 1952 között a Honvédelmi Minisztérium Tüzér Szemléltetés harcászati kiképzési előadója. 1950. május 1-jén léptették elő századossá. 1951. március 2-án feleségül vette Gyopári Annát.

Ezt követően Cegléden ezred törzsfőnökhelyettes, Szabadszálláson ezred tüzérparancsnok, majd törzsfőnök. 1953. november 7-én léptették elő őrnaggyá. 1955. január 27-én egészségügyi okokból (bal felkarja háborús sebesülése folytán bénult) tartalékos állományba helyezték.

Kitüntetései:

Felvidéki Emlékérem

Erdélyi Emlékérem

I. osztályú Tűzkereszt

Köztársasági Elnök Elismerésének Bronz Koszorúja³⁶

Felderítőtiszt

Mányoki István hadnagy

5. ábra: Mányoki István hadnagy

Forrás: HM Központi Irrattár, Mányoki István személyi anyaggyűjtője

Füzespusztán született 1919. november 1-jén, apja Mányoki József gazdatiszt, anyja Moldoványi Jolán háztartásbeli volt. Győrben tanult a bencés gimnáziumban, a gimnáziumi érettségét 1937-ben tette le, majd két félévet hallgatott a Műegyetem gépészmérnöki szakán. Ezt követően a Ludovika Akadémián kezdte meg tanulmányait, ahol 1941. augusztus 20-án avatták hadnaggyá. Első szolgálati helye Budapesten volt a Bercsényi Miklós 2. tábori tüzérosztály 3. ütegénél mint szakaszparancsnok, majd elsőtiszt és ütegparancsnok.

³⁶ HL V. fondőcsoport Guthy Béla személyi lapja; Guthy Béla életrajza I. HL Rohamtüzér gyűjtemény; HM HIM KI Guthy Béla személyi anyaga.

1943. február 2-ától március 30-ig tűzér bemérőtisztí tanfolyamon vett részt Hajmáskéren. 1943. július 18-án bevonult Hajmáskérre az első rohamtüzér tisztí tanfolyamra. 1943. október 1-jétől a rohamtüzér kiképző keret parancsnoka, 1944. január 1-jén előléptették főhadnaggyá. 1944. március 25-től az 1. rohamtüzér osztály felderítőtisztí lett, ebben a beosztásban vonult el egységével a keleti harctérre. 1944. április 21-én gépkocsija aknára futott, de komoly sérülés nem történt. 1944. júniusában részt vett egy vállalkozásban, amelynek célja egy szovjet vonal előtt sárban elakadt rohamlöveg kimentése volt. a művelet során megsérült, viszont a Zrínyi II-es rohamtarackot sikerült kivontatni. Júliustól az 1. üteg elsőtisztí lett. Ekkor az ütegpáncsnok, Sándor Dénes főhadnagy látta el az osztálypáncsnoki feladatokat, így Mátyási főhadnagy vezette az üteget, majd 1944. október 20-tól ténylegesen átvette az 1. üteg páncsnokságát. November 23-án robbanástól légnymást kapott, majd felépülése után, december 12-én Esztergomtáborba vezényelték a rohamtüzér átképző keret páncsnokának. Közben 1944. december 9-én feleségül vette Csaba Magdolnát. 1944. karácsonyán meglátogatta feleségét a fővárosban, és az ostromgyűrű bezárulásával Budapesten ragadt. Bevonult a megmaradt rohamtüzéregységekhez, és visszavette az 1. üteg páncsnoki beosztását.

1945. januárjában az ő vezetésével alakult meg a Mátyási-csoport, amelynek feladata a kitérés jobb szárnyának a biztosítása lett volna. 1945. február 11-én az 1. rohamtüzér osztály megmaradt állománya átvonult a Műgyetemre, hogy ott várja be a szovjet csapatokat. Ennek során fején és lábán szilánktalálát érte, így ő lett az osztály első és utolsó sebesültje is. 1945. február 12-én édesanyja lakására ment, ahol 23-án szovjet hadifogságba esett. Jászberény, Máramarosziget után a 95., 278/3, 278/7, 278/5, 7278/7. számú hadifogolytáborokban volt. a Szovjetunióból 1947. szeptember 30-án került haza. Hazatérését követően a Műgyetemi Nyomdában dolgozott munkásként.

1949-ben villany- és lánghegesztő tanfolyamot végzett, és a zuglóí Fűtőberendezési Vállalatnál helyezkedett el a bojlerüzemben. 1948–1951 között társadalmi munkában a Magyar Öttusa Szövetség titkára volt. 1951-ben kiemelték műszaki állományba, majd vállalati diszpécser lett. 1953-ban ludovikás múltja miatt visszaminősítették hegesztőnek. 1955. őszén újból beiratkozott a Műgyetem gépészmérnöki szakára. 1956. februárjától a Widenta vállalat szerszámrészlegénél lett művezető, majd 1956. decemberétől üzemvezető.

1958. március 25-én a honvédelmi miniszter parancsa alapján megfosztották rendfokozatától és lefokozták honvéddé.

Később másodszor is megnősült, és feleségül vette Palásty Izabellát. Egy gyermekük született, Ildikó.

A honvédelmi miniszter 113/1992. számú parancsában visszaadta rendfokozatát, és egyben előléptette alezredessé.

2009. január 31-én hunyt el Budapesten.

Kitüntetései:

Magyar Érdemrend Lovagkeresztje, hadiszalagon a kardokkal
Vezérkar Főnöki Dicséret
Tűzérfelügyelői Dicséret
Hadtest Tűzérpáncsnoki Dicséret³⁷

³⁷ HM HIM KI Mátyási István személyi anyaga.

Gazdaságihivatal-főnök

Móricz Ferenc gh. főhadnagy

6. ábra: Móricz Ferenc főhadnagy

Forrás: HM Központi Irattár, Móricz Ferenc személyi anyaggyűjtője

1912. december 4-én született Szombathelyen Móricz István Ignác és Kapitány Irma gyermekeként. Szombathelyen végezte az elemi iskolát, polgári iskolát, majd ugyanott kereskedelmi iskolai érettségit szerzett 1932-ben. Ezután Szombathely városnál állt alkalmazásban szükségmunkásként. 1934. október 4-én vonult be katonai szolgálatra a szombathelyi 5. tábori tüzérosztály II. zászlóaljához. Tartalékos tisztí iskolát végzett, majd 1935. szeptember 27-én leszerelték. Visszatért szülővárosába, és szellemi szükségmunkásként dolgozott. 1938. szeptember 15-én ismét bevonult az 5. tábori tüzérosztályhoz. 1939. szeptember 1-jétől a szombathelyi katonai parancsnokságon szolgált. 1940 májusa és októbere között a 35. tábori tüzérosztállynál volt beosztásban. 1940. december 7-től hivatásos gazdasági tisztí tanfolyamot végzett. 1941. június 1-jétől 1942. szeptember 15-ig a 101. gépkocsizó vegyiarc zászlóaljnl volt a gazdasági hivatal főnöke Piliscsaba táborban. Közben 1941. október 1-jétől 1942. február 15-ig Alsódabasra vezényelték. 1941. november 1-jétől előléptették zászlóssá. 1942. október 1-jén előléptették hadnagygyá 1939. május 1-jei dátummal. 1942. szeptember 15-én áthelyezték Jászberénybe. 1943. szeptember 17-től az 1. rohamtüzér osztály gazdasági hivatalának főnöke volt. 1945 januárjában az 1. rohamtüzér osztály iratanyagát egyes visszaemlékezések szerint az ő vezetésével Budán ásták el. Ezek az anyagok a mai napig nem kerültek elő. 1945. január 30-án szovjet hadifogságba esett, ahonnan 1947. június 23-án térhetett haza.

Hazatérése után kezdetben alkalmi munkákból élt, majd 1948 decemberétől villanyszerelő tanulónak szerződött. 1949 novemberétől villanyszerelő segédként dolgozott, majd a szombathelyi Villanyszerelő KTSZ-nél helyezkedett el tekerchselőként.

1945. február 14-én vezényelték a 10. rohamtüzér osztály pótosztályához.

„Külön ki kell emelni még az osztály gazdasági hivatalának kifogástalan működését. Dicséret illeti Móricz Ferenc gh. főhadnagyot, aki mindig minden körülmények között biztosította az ellátást. Soha egyetlen pillanatig az osztály semmit nem nélkülözött!”³⁸

1948. szeptember 1-jén nyugállományba helyezték. 1950. december 10-én vette feleségül Mányaí Erzsébetet.

A honvédelmi miniszter 113/1992. számú parancsa alapján rehabilitálták és előléptették századossá. 1995. május 6-án hunyt el Szombathelyen.

Kitüntetései:

Felvidéki Emlékérem

Erdélyi Emlékérem

Délvidéki Emlékérem

Honvédelmi Miniszteri Dicsérő Elismerés

I. osztályú Tűzkereszt³⁹

Osztályorvos főnökök

Dr. Parczer József orvos főhadnagy

Az 1. rohamtüzér osztály orvosfőnöke volt az osztály 1943. augusztus 1-jei megalakulásától. 1944. május 19-én aknaszilánktól a mellkasán megsebesült, de saját kérésére alakulatánál maradt. 1944. november 10-ig, amikor az osztályparancsnok tudtával megszökött.⁴⁰

Dr. Vályi Lajos orvos hadapród őrmester

Budapesten született 1920. január 1-jén. 1941 májusától szeptemberig a 15. honvéd gyalogezred állományában tartalékos tisztí tanfolyamot végzett Esztergom táborban. a tanfolyamot követően tartalékállományba került, visszatért az orvosi egyetemre. A diploma megszerzését követően, 1944. október 1-jén bevonult karpaszományos orvos szakaszvezetőként a XI. helyőrségi kórházba, az Alkotás utcába. November 3-a és 8-a között a 9. rögtönzött gyalogzászlóalj orvosi teendőit látta el Vecsés környékén. a zászlóalj felőrlődését követően, november 10-én az 1. rohamtüzér osztályhoz osztották be, mivel az addigi orvosfőnök, Parczer orvos főhadnagy hivatalosan beteget jelentett, de a valóságban hazaszökött. 1944. november 10-től az osztály megszűnéséig Dr. Vályi orvos hadapród őrmester töltötte be az orvosfőnöki beosztást. Az Ecser környéki harcokban való szerepéért 1944 decemberében Nagy Ezüst Vitézségi Éremmel tüntették ki.

1945. január 30-án szovjet hadifogságba esett. a kiskunfélegyházi hadifogolytáborból a Szovjetunióba szállították. 1948 augusztusában szállították haza, azonban

³⁸ SÁNDOR [é. n.]: 1.

³⁹ HM HIM KI Móricz Ferenc személyi anyaga.

⁴⁰ Dr. Vályi Lajos visszaemlékezése I. HM HIM KI dr. Vályi Lajos személyi anyaga.

Máramarosszigeten visszatartották, és a hadifogolykórházban dolgozott. 1948. október 8-án érkezett Debrecenbe.⁴¹

Híradótisztek

Kocsner Imre zászlós

1919-ben született, anyja neve Klein Eleonóra.

Az osztály megalakulásakor a törzsütegben töltötte be a híradótiszti beosztást. 1944. december 30-án halt hősi halált Budapesten, feljövés következtében.⁴²

Nagy hadapród őrmester

A híradótiszti beosztást töltötte be Kocsner zászlós hősi halálát követően.⁴³ Személyéről további információ nem maradt fenn.

Gépkocsitiszt

Takács Károly főhadnagy

Az 1. rohamtüzér osztály gépkocsi szertisztje volt annak megalakulásától 1945. februári megszűnéséig.⁴⁴ Személyéről további információ nem maradt fenn.

Műhelyszakasz-parancsnok

Kálmán Elemér főhadnagy

1914. február 9-én született Felsőgallán. 1937. december 9-től tüzér szertisztí tisztségviselői tanfolyamot végzett. 1938-ban tartalékos tisztí tanfolyamot végzett, és előléptették karpaszományos tűzmesterré. 1939-től a 12. tábori tüzérosztály, majd a III. tüzér és fegyverjavító műhely állományában szolgált. 1939. áprilisában tűzszerésztanfolyamot végzett. 1940. szeptember 1-jén előléptették hadnaggyá, október 1-jén áthelyezték a 8. tábori tüzérosztályhoz. 1943. július 25-től az 1. rohamtüzér osztály tüzér szertisztíje volt az osztály 1945. februári megszűnéséig. 1943. augusztus 1-jén előléptették főhadnaggyá.

1944. júliusában részt vett abban a vállalkozásban, amelynek célja az 1. üteg két elakadt Zrínyi II-ének a kimentése volt.

⁴¹ HM HIM KI dr. Vályi Lajos személyi anyaga.

⁴² Lásd: <http://hadisir.hu/hadisir-nyilvantarto>, Kocsner Imre veszteségi karterja.

⁴³ Nevén kívül más adat nem áll rendelkezésre.

⁴⁴ Több visszaemlékezésben is szerepel mint gépkocsiszertiszt, de más adat nem áll rendelkezésre l. HL Rohamtüzér gyűjtemény.

„Kálmán Elemér fhdgy. hajnalban az erdőben másodmagával előrekúszik a sérült rolg. magasságáig. Elg-gel [ellenséggel – a szerző] nem találkozott. a sérült rolg. körüli terepet jól meg tudta figyelni és ennek alapján a műszaki tervet elkészíteni. a vállalkozásban résztvevő 3 rolg. a déli órákban foglalta el készenéti helyét. Kálmán fhdgy. részletes eligazítást tartott a vállalkozásban /főleg önként/ résztvevő 3 rolg. pk-ainak és legénységének + kb. 4 fő szerelőnek és a pságom alá tartozó 10-12 fő »gyalogos rohamtüzérnek«. a terv lényege: a felkapcsolás pontossága és gyorsasága, az indulás időpontja: szürkületben, hogy a rolg-hoz érve már sötét legyen. [...] a meglepetés jól sikerült és a rolg-et kimentettük.”⁴⁵

1944. december 20-án távházasságot kötött. Szovjet hadifogságba esett, további sorsa nem ismert.⁴⁶

Lőszertiszt

Gyurkovits György zászlós

Várpalotán született 1917. január 1-jén. Elemi iskoláit Pustavámon végezte, majd Győrben járt gimnáziumba, és Szentgotthárdon érettségizett 1936-ban. Először Budapesten kezdte el az állatorvosi egyetemet, majd 1940-ben Mezőgazdasági Akadémiát végzett Mosonmagyaróváron. 1938-ban, a felvidéki bevonuláskor belépett az akadémiai hallgatókból szervezett lövészszázlójba. 1940. december 2-án hívták be sorkatonai szolgálatra. a tartalékos tisztí iskola első évfolyamát Győrben végezte az 5. tábori tüzérosztálynál 1941. február–május között. a második évet 1942. február–május között teljesítette Hajmáskéren, majd fogatostisztí tanfolyamot végzett. 1943. szeptember 30-ig teljesített hátországi szolgálatot, majd 1944. június 14-én behívták az 1. rohamtüzér osztály pótkeretéhez Hajmáskérre rohamtüzér átképzésre, ekkor már tartalékos zászlósként volt szakaszparancsnoki beosztásban. 1944. szeptember 1-jén leszerelték. Billnitzer vezérőrnagy 1944. október 15-én készenléletet rendelt el a Szálasi-féle puccs miatt, majd az osztály megindult október 17-én Budapestre. Október 23-án Vecsésen szállásolták be a pótkeretről lévő 70 főnyi legénységgel. November 5-én Ecser térségében csatlakoztak az 1. üteghez, majd 12-én az osztály állományába olvasztották a pótkeretet. Az osztály lőszertisztí beosztásával bízta meg Guthy Béla főhadnagy, osztályparancsnok. 1944. december 20-án az ecseri harcok során comblövés érte, de nem ment kórházba. Megkapta a Signum Laudist, mivel Ecsernél gránátvetővel megállított egy szovjet támadást. 1945. január 12-én aknazsilánkoktól sebesült, de ekkor sem ment kórházba.

„1945. I. 30-án 12 órakor 11. ker. Ady u. 1. szám alatti tartózkodási helyünkön orosz hadifogságba estem. Napostisztí voltam. Délben az udvaron ebéd kiadásra készülve bejött egy hólepelbe öltözött járőr és a gyülekező legénységgel együtt fogjul [sic!] ejtett. Engem azonnal továbbvittek.”

⁴⁵ Mátyási István emlékirata I. HL Rohamtüzér gyűjtemény.

⁴⁶ HM HIM KI Kálmán Elemér személyi anyaga.

Gyalogmenetben terelték Kiskunfélegyházáig, a focsáni, az uzmányi, majd a georgievszki hadifogolytáborba került, és 1947. június 15-én tért haza. Horváth Gizellát vette feleségül, akitől három gyermeke született, István, Cecília és Csaba. 1947-ben a Kisalföldi Földművelési Tanácsnál helyezkedett el tisztviselőként, majd 1948-tól a Töltéstavai Gépállomáson főmezőgazdász. 1956-ban bevásztották a munkástanácsba, ezért 1957. március 13-án letartóztatták. 1957. szeptember 5-én a Győri Megyei Bíróság egy év letöltendő szabadságvesztésre ítélte, amelyet a Legfelsőbb Bíróság három év próbaidőre változtatott.

A honvédelmi miniszter 1959. november 4-én kelt, 0638/59. számú parancsa alapján lefokozták honvéddé.

Kitüntetései:

Felvidéki Emlékérem

Bronz Vitézségi Érem⁴⁷

Konklúzió

Ahogy a fenti életrajzokból látható, az 1. rohamtüzér osztály törzsütegének tisztjei jól képzett, motivált és elszánt katonák voltak. Gyakran vettek részt maguk is veszélyes vállalkozásokban, és nagy volt körükben a sebesülési valószínűség. Az osztályparancsnok személye az arcvonalban töltött tíz hónap alatt kilencszer változott.

A vizsgált 16 személy közül ketten hősi halált haltak, egy fő megszökött az alakulattól, egynek ismeretlen a sorsa, és tizenketten hadifogságba estek. A világháborút követően az életben maradt 14 fő közül csak egy személy, Guthy Béla maradhatott a honvédség kötelékében, a többiekét létszám felettiként vagy megbízhatatlanként leszerelték, később pedig tisztí rendfokozatuktól is megfosztották őket.

Általában elmondható, hogy a civil életben jól boldogultak a volt rohamtüzér tiszték. A hősi halottakon és az egy főn kívül, aki tisztí maradhatott, heten szereztek polgári egyetemi diplomát, ketten szakmunkások lettek, és négy főről nincsenek adatok.

A rohamtüzér tiszték hozzáállásáról tanúskodik Buszek Lőrinc tartalékos hadnagy emlékirása:

„Nem tudtuk elképzelni, hogy a fejünk felett lóg már a »Damoklész« kardja és hiába minden »ész, erő és akarat«! Fiatalok voltunk, lelkesek és kitűnően felszerelve a legkorszerűbb fegyverekkel, Zrínyikkel, Botondokkal! Azt hittük: vagy elesünk a harcmezőn, akkor úgylis mindegy, vagy becsületesen harcolva megmaradunk; túléljük az átmeneti időket, az esetleges hadifogságot. Utána, mint tisztességes magyar emberek, jól képzett tiszték, tagjai maradunk a Honvédségnek. Előttünk állott az első világháború utáni összeomlás és az azt követő kibontakozás. A »becsülettel élünk és halunk« fogadalmunkat komolyan vettük. Emelt fővel, mosolygó szemmel szerettünk volna egymással találkozni sok-sok év után is. Aki nem csak szavakban, de tetteinkben is magyarok voltunk akkor, amikor lényegesen nehezebb volt a ránk kényszerített harcot vállalni, mint betegét jelenteni,

⁴⁷ HM HIM KI Gyurkovits György személyi anyaga.

civil ruhát húzni! Avagy kétkulacsos kalandor politikusokkal titokban tárgyalni és a kétes kimenetelű jövőnket egyengetni. Mi nem foglalkoztunk vagyongyűjtéssel, senkit nem bántottunk vagy kínoztunk. Az anyagi előnyöket elutasítottuk, reményünk sem volt egy gyors előrejutásra. Mi csak a kötelességünket teljesítettük. Valamilyen megmagyarázhatatlan belső akaratnak engedve hittük azt, hogy a tisztességünknek is lesz jutalma. Ha egy bajtársunkkal találkozunk: nem kell lesütött szemmel az utca másik oldalára átmennünk, felhúzott gallérunk mögé rejtett arccal, köszönés nélkül arrébb állunk. Bennünket könnyű volt kiismerni és kijátszani, mert mi egyenesek és cselekedeteinkben előre kiszámíthatók voltunk és maradtunk! Csak ennyit reméltünk!!⁴⁸

Felhasznált irodalom

- ANDERSON, Thomas (2016): *Sturmartillerie: Spearhead of the Infantry*. London: Osprey.
- BILLNITZER Ernő (1934): A korszerű gyalogsági és lovassági löveg mozgatása. *Magyar Katonai Szemle*, 4(3), 76–80.
- BILLNITZER Ernő (1938): Harckocsi elhárító ágyú – gyalogsági löveg. *Magyar Katonai Szemle*, 8(3), 59–64.
- BILLNITZER Ernő (2017): *Két világháború emlékei*. Budapest: Akadémiai.
- BONHARDT Attila (2015): *Zrínyi II rohamtarack. A Magyar Királyi Honvédség páncélosai*. Budapest: PeKo.
- BUSZEK Lőrinc [é. n.]: *A magyar rohamtüzérség hadrendbe állítása*. Kézirat. 11. l. HL Rohamtüzér Gyűjtemény.
- CSANÁDY György [é. n.]: *A magyar rohamtüzérség története 1943. januártól 1945. február végéig*. (Kézirat.) 1/1. l. HL Rohamtüzér gyűjtemény.
- FABINYI József [é. n.]: *A tüzérség mozgatásának kérdései 1945-ig*. Kézirat.
- FULLER, John Frederick Charles (1923): *The Reformation of War*. London. Online: <https://archive.org/details/reformationofwar00fulluoft>
- HART, Basil Liddell (1924): The Development of the „New Model” Army: Suggestions on a Progressive but Gradual Mechanicalisation. *Army Quarterly*, 9(1), 37–50.
- ILLÉSFALVI Péter – KOVÁCS Vilmos – MARUZS Roland (2011): „Vitézségért”. *A Magyar Tiszti Arany Vitézségi Éremmel kitüntetettek a második világháborúban*. Budapest: HK Hermanos.
- MARUZS Roland (2013): *Középkereszt, tisztikereszt, lovagkereszt. A Magyar Érdemrend hősi halottainak emlékkönyve*. Budapest: Zrínyi.
- Ölvedi Ignác szerk. (1969): *Szemelvények a szovjet katonai teoretikusok és katonai írók műveiből 1917–1940*. Budapest: Zrínyi.
- RADA Tibor (2001): *A Magyar Királyi Ludovika Akadémia és a testvérintézetek összefoglalt története (1830–1945)*. II. kötet. Budapest: Calgary.
- SÁNDOR Dénes [é. n.]: *A magyar rohamtüzérség. A magyar királyi 1. rohamtüzérosztály története*. Kézirat, 3. l. HL Rohamtüzér gyűjtemény.

⁴⁸ BUSZEK [é. n.].

Levéltári források

Hadtörténelmi Levéltár Rohamtüzér gyűjtemény, 1. rohamtüzér osztály anyaga
Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum Központi Irattár személyi
anyaggyűjtők